

BAL ARILARININ SONBAHAR YEMLEME YÖNTEMLERİ

Enver ÖDER

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Kış için en ucuz ve en etkili yemleme yöntemi her koloniye esmer gömeçli ballı çerçevesler vermektir. Kuluçkalık kenarlarında bulunan gömeçler genellikle beyaz ve düzgün sırlanmışlardır. Bunlar çıkarılarak yerlerine esmer gömeçli olanlar kış yiyeceği olarak bırakılırlar.

Sonbahar yemlemesi için şurup; şekerle, varsa balla hazırlanır. Şurup balla hazırlanacaksa, kullanılacak balın kaynağının ve hastalıklarla bulaşık olup olmadığının bilinmesi gerekir. Amerikan Yavru Çürüklüğü ile bulaşık olduğundan kuşku duyulan ballar kullanılmamalıdır. Sonbahar yemlemesinde kullanılacak şurup üç şekilde hazırlanabilir :

1. **Şekerle** : 1 kg. şeker ve 1/2 lt. su.
2. **Bal ve şeker karışımı ile** : Balda % 17 - % 18 su bulunduğuna göre kış için; 5 kg. şeker, 20 kg. bal ve 2.5 lt. su ile hazırlanır. Şekerin bala eklenmesi şurubun granüle olmasını önler.
3. **Bal ile** : 1 lt. su, 4 kg. bal karıştırılarak hazırlanır. Bazı ballar çok hızlı granüle olurlar. Bu tip ballarla yemleme yapılması zorunluluğu varsa, şekerlenmeyi önlemek için karışımın içerisine % 10 şeker şurubu karıştırılması uygun olur.

Şurup hazırlanması

Hangi karışım hazırlanacaksa oranlar ona göre ayarlanır. Şurup için kullanılacak temiz su bir kab içerisine konarak ateş üzerine yerleştirilir. Kaynama noktasına kadar ısıtılır. Şeker veya bal yavaş yavaş su içerisine dökülürken bir taraftanda karıştırılır. Şekerin dibe çöküp yanmaması için karıştırmaya sık sık devam edilir. Ilık şurubu arılar daha seyerek tüketirler.

Şurubun kovanlara verilmesi

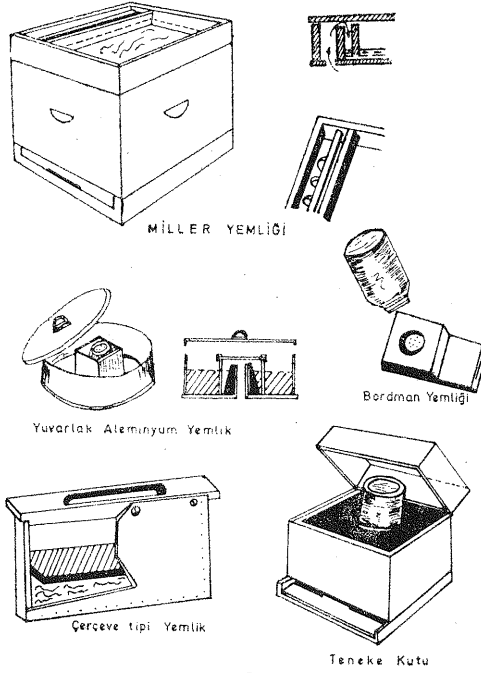
Hazırlanan şurup kovanlara yemliklerle verilir. Yemlemlerde çok değişik yemlik tipleri kullanılır (Şekil : 1). En yaygın olanı kuluçkalık üzerine ters çevrilerek yerleştirilen teneke kutu cam veya naylon kavanozlardır. Kabların kapakları üzerine çivi ile on, onbeş delik açılır. Delikler aynı büyüklükte ve merkezden eşit uzaklıklarda açılmalıdır. Şurup doldurulan kabın kapağı sıkıca kapatıldıktan sonra ters çevrilerek ya örtü tahtası üzerindeki yemleme deliği üzerine veya doğrudan doğruya çerçeveler üzerine konur. Çerçeveler üzerine konuluyorsa yemliğin çevresi ve çerçevelerin üzeri bir çuval veya kalın bir bezle sıkıca sarılır. Kuluçkalık üzerine bir yarım ballık yerleştirilir ve kapağı örtülür. Yemliğin yere paralel olması gerekir. Kovan düz yerleştirilmemişse kavanoz eğilecek, deliklerden giren fazla hava yüzünden bütün şurup çerçeveler ve arılar üzerine akacaktır. Bu da arıların zarar görmelerine ve yağmacılığa neden olur. Arılar yemlik deliklerinden şurubu aldıkça içerideki hava şurup yüzeyinin her yanına eşit basınç yapacağından akma olmaz.

Ayrıca kovan uçuş deliği önüne monte edilebilen, çerçevelerin veya kovan dip tahtası üzerine tava şeklinde yerleştirilebilen yemliklerde vardır. Arıların şurup içerisine düşüp boğulmamaları için bu tip yemliklerde şurup üzerine, duba görevi yapan mantar parçaları, saman, çöp v.s. serpştirilir.

Bölme tahtası şeklindeki yemlikler, çoğu arıcı tarafından yeğlenir. Tıpkı çerçeve gibi kovan içerisine yerleştirilirler. Bazı arıcılar şurubu doğrudan doğruya boş temiz ve sağlam gömeçli çerçevelere doldurarak kovanlara verirler. Bu tip yemleme nem oranı yüksek olan yerlerde kovan nemini yükselteceğinden kullanılmamalıdır. Nemi düşük yerlerde pratik ve ucuz bir yemleme yöntemidir.

Şurup verilirken gözetilecek noktalar

Bal hasat mevsiminden sonra genellikle kırlarda nektar ve pollen kıtlığı başlar. Bal arılarında olağan üstü bir nektar ve pollen toplama içgüdüğü vardır. Nerede bir kaynak bulurlarsa hemen oraya giderek toplar ve kovanlarına taşırlar. Kaynakların kıt olduğu mevsimlerde bu içgüdü daha da artar. Bunun için

Şekil:1. Değişik Yemlik Tipleri

arıcının böyle zamanlarda en fazla titizlik göstereceği konu yağmacılıktır. Arıcının yağmacılığa fırsat vermemesi gerekir. Bunun için :

1— Yemleme akşam üzeri alaca karanlıkta yani arılar tüm olarak kovanlarına çekildikten sonra yapılmalıdır.

2— Her kovana, kuvvetlilik durumuna göre 24 saatte tüketilebileceği kadar şurup verilmelidir. Buna uyulmazsa, kuvvetli koloniler yemlerini çabucak tüketecekler ve diğer kaynaklarla ilgileneceklerinden zayıf kovanları yağma etme olasılığı artacaktır.

3— Yemliklerden sadece koloninin kendi bireyleri yararlanabilmeli diğerlerine fırsat verilmemelidir. Yemlenen kovanlar açık olmamalı, gövdelerde çatlak, yarık v.s. bulunmamalıdır.

4— Yemleme yapıldığı sürece kovan uçuş deliği daraltılarak bekçi arıların yağmacı arılara karşı kovanlarını savunmaları kolaylaştırılmalıdır.

5— Yemlik arı salkımının tam üzerine gelecek şekilde yerleştirilmelidir. Böylece salkım düzeni bozulmadan arıların yemden yararlanmaları sağlanmış olur.

6— Şuruplama azar azar yapılırsa (0.75 - 1 lt.) arılar şurubu kolayca tüketirler, olgunlaştırırlar ve depolayarak sırlama yaparlar. Bu uygulama aynı zamanda yağma olasılığında azaltır.

7— Şurup ve bal sağa sola bulaştırılıp dökülmemelidir. Bal, arıları en çok çeken yem olduğundan, özellikle balla yapılan yemlemelerde çok titiz davranılmalıdır.

8— Uygulama sırasında veya kovan kontrollerinde yağma belirtileri görüldüğünden o gün kovanlar açılmamalı ve yemleme ertesi güne bırakılmalıdır.

Hazırlanan şurupda aranan özellikler :

1— Yem olarak kullanılan ballar yavru çürüklüğü hastalıklarıyla bulaşık olmamalıdır. Arıcı hastaliksız balları kullanmalıdır.

2— Balın kaynağı bilinmelidir. Dekstrozca zengin olan böcek dışkıları ve bazı bitkilerin çiçeksiz kısımlarından salgılanan tatlı sıvılardan yapılan ballar, uzun süre uçuş yapamayan, kovanlarında kapalı kalan kolonilere verilmemelidir. Verildiğinde sindirim bozukluklarına ve dizanteriye neden olur. Kolonilerin zarar görmelerine ve bazan ölümlere yol açar.

3— Çabuk şekerlenen sert ve iri kristalli ballar kış yiyeceği olarak kullanılmamalıdır. Arılar gömeç sırlarını açıp yiyemeyeceklerinden açlıktan ölebilirler. Bal şurubu verildiğinde şekerlenmeyi önlemek için % 10 şeker şurubu katılmalıdır.

4— Bal kullanılmıyorsa şeker şurubuyla yemleme yapılmalı ve çay şekerlerinden başka şekerler kullanılmamalıdır.

5— Nosemaya karşı Fumudil-B kullanılmasında bir sakınca yoktur. Amerikan yavru çürüklüğü için terramisin'in sonbahar yemlemelerinde kullanılması uygun değildir.

6— % 60 lık şurup granülasyonun başlama sınırındır. Şurup % 50 sukroz içerdiğinde granülasyon en düşük düzeyde olur. Bunun için sonbahar yemlemelerinde kullanılacak şurubun % 50 - 60 sukroz içermesi gerekir.

7— % 50 lik şeker şurubu gözlere depolandığında en düşük düzeyde granüle olur.

8— Denemeler arıların 1/2 oranındaki şeker şurubunu 2/1 oranındaki şeker şurubundan daha fazla glukoz ve fruktoz'a dönüştürdüklerini göstermiştir.

9— Kovanlara verilen şurubun sıcaklığı 15°C olmalıdır. Bu sıcaklıktaki şurubu arılar severek ve çabuk tüketirler.

10— Yanmış şeker şurupları arılara zararlı olduğundan verilmemelidir.

DERGİLER — KİTAPLAR

Tavukçuluk Bülteni :

Oldukça uzun bir süredir tavuk yetiştiricilerine yararlı bilgiler sunmakta olan «Tavukçuluk Bülteni» adlı derginin 35. sayısı çıkmıştır. Bu sayıda sırasıyla aşağıdaki konularda çeşitli yazılar yer almaktadır.

— Kanatlıların koliform bakterilerden ileri gelen enfeksiyonları (Koli Granuloma, Pullorum ve tavuk tifosu) : Ali Babila.

— Newcastle pulvarize (püskürtme) aşısı: Mehmet Bingöl.

— Koksidiyoz nasıl, niçin ve ne zaman kontrol edilir: R.B. Harvey'den Çeviren Güngör Derya.

— Alemdağ Tavukçuluk Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Röportaj): Güngör Derya.

— Etlik piliç üretiminde en uygun yerleşim sıklığı: Prof. Dr. Turgut Gönül ve Doç. Dr. Salim Mutaf.

— Kuluçkahane Dezenfeksiyonu: Doç. Dr. Çetin Koçak.

— Gaga Kesme: Cengiz Güney.

— Kanatlılarda karkas kalitesi saptama yöntemleri: Doç. Dr. Cemal Sarıcan.

Tavuk yetiştiricilerine önerebileceğimiz dergi «Pfizer İlaçları A.Ş. Tavukçuluk Servisi, Ortaköy-İstanbul» adresinden sağlanabilir.